

Jaroslav Slezák

Vzpomínání na vzpomínání, aneb spolužák Tomáše Masaryka

Naše vzpomínání začneme úryvkem z němečické školní kroniky z roku 1930. K narozeninám TGM byl odeslán dárek, a to selská světička před 50 lety z Němčiček a album s blahopřáním tohoto obsahu:

Milý pane presidente!

V sobotu 15. února byl krásný den. Ojíněné stromy připomínaly měsíc květen. Do naší třídy, na naše pozvání, vbáží stařeček Slávek. Váš spolužák ze školy čejkovické. Bydlí v naší vesnici nedaleko školy na výměnku. Usedá na židli se slovy: „Co vám mám, milé děti, vykládat? To sú přece dlůhý leta, už si to všechno napamatuju. No pamatuju si ešče, že jsem ministroval s panem prezidentem panu Sátorovi. Pan Sátora nenáviděl pánů. A ve škole? Byla tam jedna světnice, jak za starodávna bývalo. Rechtoem v ní byl pan Ludvik. Náš starší učil pan Bzeneckej na straně jednej a pan Sátora učil mladší na drubej straně. Potom se pan president odstěhoval do Čeje, kde se učil kovářem.

Můžeme jako nejvyšší třída říci, že jste se dobře vyučil, neboť pod Vaším kladivem byly rozbity okovy staleté poroby a nám vyšlo krásné sluníčko svobody“.

Stařeček Stávek, který přišel do školy vzpomínat na svého spolužáka z čejkovické školy, se jmenoval Bartoloměj Stávek. Narodil se 24.8.1850 v Čejkovicích a zemřel 14.12.1934 v Němčičkách. Tento Bartoloměj Stávek byl dědečkem němečického občana Bartoloměje Stávka (narozen 11.5.1921), který dnes vzpomíná na někdejší vzpomínání svého stařečka takto:

„Náš stařeček dycky spomínali, že s Tomáškem Masarykovým sedávali po dva roky v čejkovické škole v jedné lavici. Byli dobří kamarádi. Říkali si Tomášku a Bartošku. Když se rodina Masarykových z Čejkovic odstěhovala, jejich kamarádství skončilo.

Vnuk stařečka Stávka, Bartoloměj Kameník, teda můj bratranec, chodil na začátku třicátých roků do gymnázia v Hustopečích. Byla to stejná budova, do které kdysi chodil Tomáš Masaryk. Když se řekne, že do gymnázia chodil, tak to znamená, že opravdu každé den šel z Němčiček do Hustopeč a pak zasej nazpátky pěšky. Jedna cesta je na osm kilometrů.

Tento Bartoloměj Kameník došel jednů v roku 1934 za našim stařečkem a přemluvil ich, aby spolem napsali dopis panovi prezidentovi. V něm mladej študent psal, že chodí do hustopečského gymnázia denně pěšky a že by si na cestu rád pořídil jízdní kolo. Je ale z jedenácti dětí, a proto mu rodiče na kolo nemožů peníze dat. V dopisi připomněl, že jeho stařeček sú bývalým spolužákem pana prezidenta a nakonec požádal o finanční pomoc k zakúpení kola. Na konci dopisa se podepsali aji naši stařeček. Tenkrát jim bylo 84 roků. Za pět dní po odeslání dopisa stařeček umřeli. Pamatuju si, jak za mnů na dvůr došli stařenka a povdali se sepnutýma rukama: „Bartošku, stařeček umřeli. Proč enom s tým umíráním nepočkal. Včil nám prezident nepošle na to kolo“. A já na to: „Ale stařenko, dyť pan prezident nevijů, že stařeček umřeli.“ Stařence se tím ulevilo: „A máš pravdu. Dyť, kdo by mu to řekl!“

Ale za tři měsíce silně búchal na naše dveře pošťák z Pavlovic, jmenoval se Sirmý. Já sem byl zrovna na dvoře, dyž mu šli stařenka otevřít a slyšel sem, jak pošťák říká: „Stařenko, už su moc roků pošťákem, ale ešče žádným sem od prezidenta peníze nedonesl. Až vám“. Stařenka poukázku podepsali a po obědě utěkali ke Kamenikom s peněžama od prezidenta. Druhej deň šel mladej Kameník s peněžama v kapse pěšky do Hustopeč a odpoledňa se už vrátil na novým koli. Dalšího dňa došel bratranec za mnů a povdal, že když si to kolo kupoval, žádný peníze mu v obchodě nevrátili. Částka, kterou pan prezident poslali, byla na korunu shodná s cenů kola.“

Poznámka: Němčičky patří do oblasti dolského nářečí, a to k jeho III. typu – jižnímu ostrovu. Střední a mladší generace však používá ponějvíce něčo jako interdialekt. Jen nejstarší generace mluví do značné míry původním dialektem. ale vlivem sdělovacích prostředků míchá nářečí s obecnou češtinou.